

سور سمایی

سور نازل شده بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در آسمان را سور سمایی نام نهاده اند.

فهرست مندرجات

- ۱ - تقسیمات نزول قرآن
- ۲ - سور ارضی
- ۳ - نزول قرآن در شب قدر
- ۴ - اختلاف در آیات نزول قرآن
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

تقسیمات نزول قرآن

یکی از تقسیمات قرآن به لحاظ مکان نزول، تقسیم اجزای آن (آیات و سور) به ارضی (زمینی)، سمائی (آسمانی)، بین سماء و ارض (فضای بین آسمان و زمین) و تحت ارضی (غار یا زیرزمینی) می‌باشد. این تقسیم در کلمات ابن عربی (در کتاب ناسخ و منسوخ و در تفسیر احکام القرآن) یافت شده و سیوطی به نقل از وی آن را مطرح کرده است.

سور ارضی

شکی نیست که بیش تر آیات و سوره‌های قرآن بر روی زمین بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نازل شده، که به «سور ارضی» معروفند.

نزول قرآن در شب قدر

در مورد اجزای سمایی قرآن (اعم از آیات سمائی و سور سمائی) توضیحی داده نشده؛ هرچند که همه قرآن در شب قدر بر سماء دنیا نازل شد و سپس در طول بیست و سه سال از آن جا بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بتدریج نازل شده است. اما اجزایی (آیات تحت ارضی و سور تحت ارضی) از قرآن که در زیر زمین یا غار نازل شده، طبق نقل صحیح از ابن مسعود عبارت از سوره مرسلات است.

اختلاف در آیات نزول قرآن

سه آیه (آیات ۱۶۴ - ۱۶۶) از سوره صافات؛ یک آیه (آیه ۴۵) از سوره زحرف؛ دو آیه (آیات ۲۸۵ - ۲۸۶) از سوره بقره . براساس این نقل، سوره‌ای نیست که به طور کامل در بین آسمان و زمین بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نازل شده باشد. سیوطی بعد از نقل این دیدگاه می‌گوید که برای چهار آیه متقدم مستندی پیدا نکردم؛ اما دو آیه آخر سوره بقره بر طبق روایتی که مسلم از ابن مسعود نقل کرده در شب معراج بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نازل شده است.

[۱] سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ق.، الاتقان فی علوم القرآن، جلد ۱، صفحه ۹۰.

[۲] حجتی، مجد باقر، ۱۳۱۱، پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، صفحه ۷۴.

[۳] صالح، صبحی، ۱۹۲۶، مباحث فی علوم القرآن، صفحه ۱۷۳.

[۴] طباطبایی، مجد حسین، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۰، قرآن در اسلام، صفحه ۱۶۹.

نامه علوم قرآنی، برگرفته از مقاله «سور سمایی».

پانویس

۱. ↑ سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ق.، الاتقان فی علوم القرآن، جلد ۱، صفحه ۹۰.
۲. ↑ حجتی، مجد باقر، ۱۳۱۱، پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، صفحه ۷۴.
۳. ↑ صالح، صبحی، ۱۹۲۶، مباحث فی علوم القرآن، صفحه ۱۷۳.
۴. ↑ طباطبایی، مجد حسین، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۰، قرآن در اسلام، صفحه ۱۶۹.

منبع

فرهنگ‌نامه علوم قرآنی، برگرفته از مقاله «سور سمایی».

